

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLB320001

NAZWA
OBSZARU Bagna Rozwarowskie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ A	1.2. Kod obszaru PLB320001	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Bagna Rozwarowskie

1.4. Data opracowania 2002-10	1.5. Data aktualizacji 2025-02
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

1.7. Data wskazania oraz objęcia formą ochrony/klasyfikacji terenu

Data zaklasyfikowania obszaru jako OSO:	2004-11
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony OSO	rozp. MŚ z dn. 21.07.2004 r. w sprawie osop

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

14.743

53.8828

4249.65

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Nazwa regionu

PL42	Zachodniopomorskie
------	--------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

[illegible]

B	A089	pomarina		r	1	2	p		M	D			
B	A021	Botaurus stellaris		r	3	4	males		M	C	B	C	C
B	A045	Branta leucopsis		w	77	77	i		M	A	B	C	B
B	A224	Caprimulgus europaeus		r	1	2	p		M	D			
B	A197	Chlidonias niger		r	5	8	p		M	D			
B	A197	Chlidonias niger		c	16	16	i		M	D			
B	A031	Ciconia ciconia		r	7	11	p		G	C	B	C	C
B	A031	Ciconia ciconia		c	15	100	i		M	C	B	C	C
B	A030	Ciconia nigra		r	1	1	p		M	D			
B	A081	Circus aeruginosus		r	6	10	p		M	C	B	C	C
B	A082	Circus cyaneus		c	1	1	i		M	D			
B	A084	Circus pygargus		r	2	5	p		M	C	B	C	C
B	A122	Crex crex		r	15	35	males		M	D			
B	A038	Cygnus cygnus		c	32	52	i		M	C	B	C	C
B	A038	Cygnus cygnus		w	6	130	i		M	C	B	C	C
B	A238	Dendrocopos medius		p	6	10	p		M	D			
B	A236	Dryocopus martius		p	12	15	p		M	D			
B	A027	Egretta alba		c	1	7	i		M	D			
B	A103	Falco peregrinus		c	1	2	i		M	D			
B	A320	Ficedula parva		r	5	12	p		M	D			
B	A153	Gallinago gallinago		r	65	70	p		M	C	B	C	C
B	A153	Gallinago gallinago		c	40	40	i		M	C	B	C	C
B	A154	Gallinago media		c	2	6	males		M	B	B	A	B
B	A154	Gallinago media		c	2	6	males		M	B	B	A	B
B	A127	Grus grus		r	15	20	p		M	C	B	C	C
B	A127	Grus grus		c	80	850	i		M	C	B	C	C
B	A075	Haliaeetus albicilla		w	3	7	i		M	C	B	C	C
B	A075	Haliaeetus albicilla		c	3	7	i		M	C	B	C	C
B	A075	Haliaeetus albicilla		r	1	2	p		M	C	B	C	C
B	A338	Lanius collurio		r	30	35	p		M	D			
B	A292	Locustella luscinioides		r	70	90	p		M	C	B	C	C

B	A246	Lullula arborea		r	7	15	p		M	D			
B	A272	Luscinia svecica		r	10	15	p		M	C	B	C	C
B	A068	Mergus albellus		c	2	40	i		M	D			
B	A073	Milvus migrans		r	1	1	p		M	D			
B	A074	Milvus milvus		r	1	2	p		M	D			
B	A323	Panurus biarmicus		r	14	20	p		M	C	B	C	C
B	A072	Pernis apivorus		r	1	1	p		M	D			
B	A151	Philomachus pugnax		c	5	30	i		M	D			
B	A140	Pluvialis apricaria		c	15	35	i		M	D			
B	A120	Porzana parva		r	5	7	p		M	C	B	C	C
B	A119	Porzana porzana		r	45	66	p		M	B	B	C	B
B	A307	Sylvia nisoria		r	15	22	p		M	D			
B	A166	Tringa glareola		c	20	20	i		M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N19	7.52
N17	8.66
N06	3.13
N02	0.0
N16	6.89

N07	27.5
N10	15.77
N12	30.52
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Bagna Rozwarowskie obejmuje bagienny fragment delty Odry, a dokładniej bagienny fragment doliny dwóch rzek – Grzybnicy i Wołčenicy wypełniający obniżenie dyluwialne otwarte ku północy na Zatokę Cichą rzeki Dziwna oraz otaczające ją płaskie wyniesienia wałów morenowych. Bagienną dolinę, wypełniają utwory organiczne – głównie torfy niskie, mszyste zalegające na pokładach gytii jeziornej lub niekiedy nią przewarstwione. Istotną cechą tutejszego złoża jest brak torfów drzewnych, co świadczy o silnym wpływie wód (zmienność i na ogół wysoki poziom) i utrzymywaniu się jako dominujących roślinnych formacji nieleśnych – głównie mechowiskowych i szuwarowych.

Dolina Grzybnicy i Wołčenicy, zwłaszcza w części północno-wschodniej pocięta jest licznymi kanałami i rowami melioracyjnymi. Poziom wody w zasadniczej części Bagien jest ściśle zależny od poziomu wód przybrzeżnych Bałtyku (podnosi się w czasie sztormowych intruzji wód słonych). W granicach Ostoi, w jej południowej części, znajdują się niewielkie fragmenty lasów należące do rozległego kompleksu Puszczy Goleniowskiej. Lasy otaczają jedyne w granicach obszaru jezioro o nazwie Jezioro Pia-ski. Na pozostałej części obszaru, wyspowo rozlokowane są mniejsze „wyspy” lasów i zadrzewień. W centralnej i północnej części obszaru występują rozległe tereny zbiorowisk szuwarowych (w większości wykorzystywanych jako gospodarczo użytkowane plantacje trzciny), wilgotne łąki i pastwiska (okresowo zalewane) oraz liczne zarośla olszynowe i zatopione wyrobiska potorfowe. Na obrzeżach obszaru Natura 2000, szczególnie w części zachodniej, występują głównie pola uprawne, wilgotne łąki i pastwiska oraz mniej lub bardziej uwodnione nieużytki poroździelane pasmami zadrzewień. W rejonach tych występują również drobne zbiorniki wodne pochodzenia polodowcowego lub będące pozostałością po wydobywaniu torfu.

Hydrologia (źródłem danych hydrograficznych jest Mapa Podziału Hydrograficznego Polski wykonana przez Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej na zamówienie Ministra Środowiska i sfinansowana ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dostępna na stronie internetowej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej:

<http://www.kzgw.gov.pl/pl/Rastrowa-Mapa-Podzialu-Hydrograficznego-Polski.html>):

Obszar Bagien Rozwarowskich położony jest w zasięgu następujących zlewni:

3513 – Dziwna od Kurawy do Szczuczyny (północno-zachodni fragment obszaru pomiędzy miejscowościami Sibir i Kukułowo)

3514 – Szczuczyna (zlewnia w północno-zachodnim fragmencie obszaru pomiędzy zlewniami: 3513, 3518 i 35289)

3518 – Dusinka (zlewnia w północnej części obszaru pomiędzy zlewnią Kanału Szczuczyna – 3514, a zlewnią Wołčenicy- 3529)

3527 – Wołčenica od Stawnej do Grzybnicy (zlewnia w zachodniej części obszaru)

3528 – Grzybnica (zlewnia w centralnej części obszaru) – obejmuje następujące zlewnie cząstkowe:

35285 – Grzybnica od jez. Ostrowo do wypływu z jeziora Piaski

35287 – Grzybnica od jeziora Piaski do dopływu spod Ostromic

35288 – Dopływ spod Ostromic

35289 – Grzybnica od dopływu spod Ostromic do ujścia

3529 – Wołčenica od Grzybnicy do ujścia (zlewnia w północnej części obszaru pomiędzy zlewnią Dusinki – 3518 a zlewnią Skarchówki – 3532)

3532 – Skarchówka (zlewnia w północno-wschodniej części obszaru)

Z punktu widzenia kształtowania warunków wodnych w miejscach największej koncentracji siedlisk ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Bagna Rozwarowskie, najistotniejsze znaczenie ma rzeka Wołčenica i uchodząca do niej rzeka Grzybnica.

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (KZGW 2011), jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) o nazwie „Wołčenica od Trzechelskiej Strugi do ujścia” została zaliczona do typu „rzeka nizinna żwirowa (20)” o statusie silnie zmienionej części wód i ocenie stanu jako „zły”, przy czym osiągnięcie celów środowiskowych do 2015 r. uznano za zagrożone z derogacją 4(7)-1 i uzasadnieniem: „Planowane stworzenie regionalnego systemu zaopatrzenia w wodę zachodniej części pasa nadmorskiego”. System ten miałby polegać między innymi na poborze wód podziemnych oraz wód powierzchniowych z Jeziora Ostrowo, zasilanego dodatkowym przerzutem wód ze zlewni Wołčenicy. Z punktu widzenia ochrony

obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie, istnieje ryzyko rozregulowania panujących tu stosunków wodnych, w tym spotęgowania okresowych niedoborów wód na chronionych torfowiskach obszaru, wskutek intensywnego poboru, który znacząco może ograniczyć zasilanie Bagien ze zlewni Wołczenicy i Grzybnicy. Dodatkowym zagrożeniem dla wód rzeki Wołczenicy i dla siedlisk wodniczki zależnych od tych wód, jest zrzut bezpośrednio do niej ścieków oczyszczonych z oczyszczalni komunalnej w Rekowie.

Całkowita długość Grzybnicy wynosi 22,9 km, a powierzchnia jej zlewni – 121,1 km². Rzeka ta odwadnia przeważający obszar lądowej części gminy Wolin. Jest lewobrzeżnym dopływem Wołczenicy, zasilając jej wody na km 2,2. Grzybnica wypływa z zalesionych, podmokłych terenów w pobliżu Miodowic, w gminie Przybiernów. Wpływa na obszar gminy Wolin w jej południowej części i płynie w kierunku północnym, przepływając przez 2 jeziora: Ostrowo i Piaski. Ujściowy odcinek Grzybnicy, poniżej wypływu z jez. Piaski, przypada na rozległy obszar Bagien Rozwarowskich, z gęstą siecią rowów i obwałowanych kanałów. Z powodu zawikłanej sieci cieków wodnych na tym obszarze, zlewnia Grzybnicy zamknięta jest działem wodnym powyżej ujścia do Wołczenicy, na wysokości przyjęcia prawobrzeżnego dopływu spod Ostromic, zwanego Ostromęcką Strugą. Ujściowy odcinek Grzybnicy znajduje się na obszarze bezpośredniej zlewni Wołczenicy. W granicach Bagien rzeka Grzybnica zachowała niezmienny przebieg hydrologiczny. W przeszłości były jednak wykonywane w jej korycie prace pogłębeniowe, o czym świadczą pozostałości starych wałów na jej zachodnim brzegu.

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (KZGW 2011), jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) o nazwie „Grzybnica” i kodzie PLRW60002335289 została zaliczona do typu „Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)” o statusie naturalnej części wód i ocenie stanu jako „zły”, przy czym osiągnięcie celów środowiskowych do 2015 r. uznano za zagrożone z derogacją 4(7)-1 i uzasadnieniem: „Planowane stworzenie regionalnego systemu zaopatrzenia w wodę zachodniej części pasa nadmorskiego”.

Do pozostałych cieków wodnych kształtujących zasoby wodne na obszarze PLB320001 należą:

- Szczuczyna o kodzie JCWP - PLRW6000173514 – ciek zaliczony do typu „Potok nizinny piaszczysty (17)” o statusie naturalnej części wód i ocenie stanu jako „zły”, przy czym osiągnięcie celów środowiskowych do 2015 r. uznano za niezagrożone,

- Skarchówka o kodzie JCWP - PLRW6000173532 – ciek zaliczony do typu „Potok nizinny piaszczysty (17)” o statusie naturalnej części wód i ocenie stanu jako „zły”, przy czym osiągnięcie celów środowiskowych do 2015 r. uznano za niezagrożone.

W zasięgu obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie znajduje się jedno jezioro, o nazwie Piaski. Położone jest w południowej części obszaru, zajmuje powierzchnię 94,40 ha, średnia głębokość – około 2m. Przez jezioro przepływa rzeka Grzybnica, która wypływa z wyżej położonego (poza obszarem PLB320001) jeziora Ostrowo. Z jeziora Piaski Grzybnica wypływa przy północnym brzegu. Na zachodnim brzegu leży wieś Piaski Wielkie. W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (KZGW 2011), jezioro to jest zaliczone do jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) o nazwie „Piaski” i kodzie PLLW20795, do typu „Jeziora o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wypływie zlewni, niestratyfikowane (3b)” o statusie naturalnej części wód i ocenie stanu jako „zły”, przy czym osiągnięcie celów środowiskowych do 2015 r. uznano za zagrożone z derogacją 4(4)-3 (derogacje czasowe – warunki naturalne) i uzasadnieniem: „6 lat jest okresem zbyt krótkim, aby mogła nastąpić poprawa stanu wód, nawet przy założeniu całkowitej eliminacji presji. W jeziorach zanieczyszczenia kumulują się głównie w osadach dennych, które w jeziorach eutroficznych są źródłem związków biogennych oddawanych do jezior jeszcze przez bardzo wiele lat po zaprzestaniu dopływu zanieczyszczeń”.

Jakość wód przepływających przez obszar Bagien Rozwarowskich, obok ilości tych wód, jest bardzo istotna dla utrzymania w dłuższej perspektywie czasu siedlisk wodniczki *Acrocephalus paludicola* w optymalnym dla tego gatunku stanie, toteż zagrożeniem dla osiągnięcia zakładanego celu mogą być wszelkie czynniki powodujące pogorszenie jakości wód, a zwłaszcza ich eutrofizację. Do czynników tych mogą należeć substancje biogenne odprowadzane do wód Wołczenicy i Grzybnicy wraz z oczyszczonymi ściekami z oczyszczalni ścieków w Rekowie i Piaskach Wielkich.

W przeszłości, kluczowe znaczenie dla kształtowania stosunków wodnych na Bagnach Rozwarowskich, oprócz rzek Grzybnica i Wołczenica, miały przybrzeżne wody Bałtyku, które podczas sztormowej pogody wpychane były w koryto rzeki Dziwna, a następnie na okoliczne, nisko położone obszary. Obecnie zjawisko intruzji wód słonych zostało przyhamowane (przynajmniej w okresie lęgowym) przez zamknięte zastawy pomp Sibin, Rozwarowo, Skarchowo odwadniających obszar. Szczególnie jest to widoczne w rejonie pompy Sibin, gdzie różnica poziomów wody w rzece Dziwna i w kanale Sibin często przekracza nawet 1 m, a czasami poziom wody w kanale po stronie obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie jest niższy od

poziomu wody po zachodniej stronie przepompowni Sibin, nawet o 150m. Dzieje się tak za-zwyczaj w okresie wiosennym, przy niedostatku opadów i zarazem podczas przerzutu wody przez pompownię Rozwarowo na polder Rozwarowo. Zamknięte w tym czasie światło kanału Sibin w pompowni Sibin, uniemożliwia uzupełnianie wody w kanale Sibin i ciekach z nim połączonych. Jest powo-dem nadmiernego odwodnienia doliny i zlewni Szczuczyny w zachodniej części obszaru.

Użytki gruntowe:

Największą powierzchnię w obszarze zajmują łąki wilgotne i łąki świeże, których pokrycie stanowi około 38% obszaru. Stosunkowo duży udział stanowią grunty orne (26% powierzchni obszaru) oraz siedliska leśne (22% powierzchni obszaru). Z punktu widzenia ochrony gatunków ptaków uznanych za przedmioty ochrony w obszarze istotne znaczenie ma również stosunkowo wysoki udział torfowisk, mokradeł, bagien i wód śródlądowych (łącznie około 11 % powierzchni obszaru).

Korytarze ekologiczne:

System dolin rzecznych, przecinający obszar Bagien Rozwarowskich wraz z rozległymi torfowiskami i starodrzewami, zasiedlonymi przez hydrolubne gatunki flory i fauny, stanowi sieć ważnych korytarzy ekologicznych o zasięgu lokalnym i regionalnym, a poprzez położenie w zasięgu delty Odry – przede wszystkim – ponad regionalnym, krajowym i europejskim. W koncepcji Krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA, będącej wieloprzestrzennym systemem obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i reprezentatywnych dla różnych regionów przyrodniczych kraju, wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi, które zapewniają ciągłość więzi przyrodniczych w obrębie tego systemu, obszar Bagien Rozwarowskich wyróżniony jest jako międzynarodowy obszar węzłowy.

4.2. Jakość i znaczenie

Ostoja ptaków o znaczeniu międzynarodowym (IBA PL010).

Występuje tu co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywy Ptasiej), z czego co najmniej 25 gatunków zaliczanych jest do lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych a 10 do przelotnych. Występuje tu również 15 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (PCK).

Z uwagi na niewielką powierzchnię obszaru, rzadko który gatunek ma możliwość osiągnięcia 1% liczebności, a jeśli już to nastąpi, to oznacza, że gatunek występuje w wyjątkowo wysokim zagęszczeniu. Tak wysoką liczebność (powyżej 1%) osiągają w okresie lęgowym: gęgawa, krakwa, cyranka, kropiatka, podróżniczek (PCK), wodniczka (PCK) i wąsatka (PCK), a w okresie zimowania: łabędź krzykliwy, ber-nikla białolica i bielik (PCK). W bardzo dużym zagęszczeniu, przekraczającym przeciętne zagęszczenie w kraju, występują także: bąk (PCK), bocian biały, cyraneczka, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, zielonka (PCK), żuraw, kszysk, zimorodek i brzęczka. W przeszłości w granicach ostoi gnieździł się nieregularnie błotniak zbożowy (PCK), jednak od wielu lat jest już tylko gatunkiem obserwowanym podczas migracji. Również w okresie migracji regularnie obserwowane są takie gatunki jak: batalion (PCK), dubelt (PCK), siewka złota (PCK), łączak (PCK) i sokół wędrowny (PCK). W ostoi Bagna Rozwarowskie występuje znacznie ponad 15% izolowanej, pomorskiej populacji wodniczki, wykazującej silny regres liczebności. Jest to główna ostoja pomorskiej populacji.

Obszar Natura 2000 Bagna Rozwarowskie jest też szczególnie ważny dla nielęgowych ptaków wodno-błotnych w kontekście integralności obszarów okolicznych, a w szczególności OSO Zalew Kamieński i Dziwna PLB320011 oraz Zalew Szczeciński PLB320009 i Puszcza Goleniowska PLB320012. Gatunkami ważnymi w omawianym kontekście są przede wszystkim gęsi, łabędzie i żurawie, które wykorzystują tereny Zalewu Kamieńskiego i rzeki Dziwny oraz Zalewu Szczecińskiego i jeziora Ostrowo w Puszczy Goleniowskiej jako noclegowisko. Ptaki te wykorzystują tereny Bagien Rozwarowskich oraz obszary przylegające do ostoi – pola uprawne w okolicach miejscowości Reclaw, Laska, Sibin podczas dolotu na żerowiska oraz jako żerowiska. Część tych terenów leży w granicach OSO Bagna Rozwarowskie, część natomiast w granicach OSO Zalew Kamieński i Dziwna, ale największa ich część znajduje się poza granicami obszarów Natura 2000. Ponadto na obszarze Bagien Rozwarowskich zlokalizowane jest noclegowisko żurawi (w roku 2011 do 140 os.), a w latach 90-tych XX w. teren ostoi był wykorzystywany, jako noclegowisko gęsi.

A021 Bąk *Botaurus stellaris* - ocena ogólna C, w tym:

Populacja skoncentrowana w centralnej części obszaru obejmującej bagienną dolinę Grzybnicy i Wołczenicy, licząca w latach 1995-2003 nawet 6 odżywiających się samców (Kaliciuk i in. 2010), a obecnie 3-4

odzywające się samce (Dylawski 2014). Pomimo, iż populacja nie osiąga progu liczebności 0,5% liczebności krajowej, występowanie gatunku w analizowanym obszarze należy uznać za znaczące z uwagi na ponadprzeciętne zagęszczenie w stosunku do innych rejonów kraju (7-9 odzywających się samców/100 km² przy średniej krajowej 1,3 - 1,5 samców/100km². Zagęszczenie bąka w tym niewielkim powierzchniowo obszarze jest porównywalne lub znacznie przewyższa także zagęszczenie w obszarach Natura 2000, dla których bąk był gatunkiem kwalifikującym, np. w Ostoi Drawskiej wynosi 2,9-3,3 samców/100 km², w Dolinie Dolnej Odry wynosi 6,3-7,3 samców/100 km², w Ostoi Biebrzańskiej wynosi 1,8 – 8,1 samców/100 km². O uznaniu bąka za przedmiot ochrony zdecydowała także konieczność podejmowania działań ochronnych ze względu na niekorzystny status gatunku w Europie (SPEC3) i fakt, że Polska pełni istotną rolę w zachowaniu tego gatunku, ponieważ w naszym kraju gnieździ się około 10% europejskiej populacji) - ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy zachowane w dobrym stanie (rozległe przestrzenie silnie uwodnionych wysokich szuwarów w bagiennej dolinie rzek Grzybnicy i Wołczyńcy są optymalnymi siedliskami dla gatunku);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska);

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A027 Czapla biała *Egretta alba*

Populacja: 1 - 7 osobników migrujących w 2011 r. (Guentzel, Ławicki 2012). Brak populacji lęgowej, niewielka liczebność sporadycznie obserwowanych osobników - ocena D.

A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*

Populacja: w obszarze Bagna Rozwarowskie prawdopodobnie gnieździ się 1 para, co stanowi 0,07% populacji krajowej (wg. Neubauer 2011), jednak do tej pory nie udało się jeszcze zlokalizować gniazda (Kaliciuk i in. 2010). Obszar nie ma istotnego znaczenia dla zachowania populacji krajowej - ocena D.

A031 Bocian biały *Ciconia ciconia* - ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 7 - 11 par lęgowych (Domian 2014, uwzględniono gniazda znajdujące się na granicy lub w odległości do 100 m od granic ostoi z rewirami w granicach ostoi) oraz 15 - 100 niełgowych osobników koczujących (Kilian 2014, Domian 2014). Pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, bociana białego uznano za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie, znacznie przekraczające średnie w kraju zagęszczenie - około 23 par/100 km², przy średniej krajowej 16,8 par/100 km² i średniej w województwie zachodniopomorskim niecałe 9 par/100 km². Występowanie bociana białego w zachodniej Polsce często jest związane z miejscami o większej bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym (Tobolka M. i in. 2012). Gatunek ten stanowi ważny wskaźnik ekstensywności zagospodarowania krajobrazu, zdominowanego przez użytki rolne, tereny podmokłe, szczególnie narażone na zmiany antropogeniczne w niedługiej perspektywie czasu. O uznaniu bociana białego za przedmiot ochrony zdecydowała także regularna obecność w obszarze grupujących się w stada osobników niełgowych (niedojrzałych jeszcze do rozrodu lub tych, które z różnych powodów utraciły lęgi) oraz konieczność podejmowania działań ochronnych ze względu na obserwowany istotny spadek liczebności bociana w całym kraju i w województwie oraz niekorzystny status ochronny gatunku w Europie (SPEC 2) – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie użytkowanych łąk i innych gruntów rolnych dostępnych gatunkowi w okresie największego zapotrzebowania na pokarm, wysoka zasobność bazy żerowiskowej przy jednoczesnym niskim stopniu jej chemizacji);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska;

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A038 Łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus* - ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 32 - 52 osobników migrujących (Guentzel, Ławicki 2012), 6 - 130 osobników zimujących (Guentzel, Ławicki 2012, Domian 2014), co stanowi 4,1 - 4,8 % populacji zimującej w Polsce (Chodkiewicz i in. 2012). Występowanie gatunku w analizowanym obszarze jest znaczące z uwagi na liczną populację zimującą, przekraczającą znacznie próg 2% liczebności populacji zimującej w kraju; jedno-cześnie populacja nie przekracza progu 15% kwalifikującego do wyższej oceny; dla populacji migrującej i zimującej tereny żerowiskowe położone w obszarze Bagna Rozwarowskie są równie ważne jak tereny noclegowiskowe w

sąsiednich ostojach: Zalew Szczeciński PLB320009, Zalew Kamieński i Dziwna PLB320011 oraz Puszcza Goleniowska PLB320012) - ocena B.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie użytkowanych pól i łąk dostępnych gatunkowi w okresie migracji i przebywania na zimowisku);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A039 Gęś zbożowa *Anser fabalis* - ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 500 - 5 500 os. migrujących część spośród 3 100 obserwowanych w 2011 r. ale nie oznaczonych gęsi (Kaliciuk i in. 2010, Guentzel, Ławicki 2012), 170 os. zimujących (Guentzel, Ławicki 2012). Występowanie gatunku w analizowanym obszarze jest znaczące z uwagi na liczną populację migrującą i zimującą, dla której tereny żerowiskowe położone w obszarze Bagna Rozwarowskie są równie ważne jak tereny noclegowiskowe w sąsiednich ostojach: Zalew Szczeciński PLB320009, Zalew Kamieński i Dziwna PLB320011 oraz Puszcza Goleniowska PLB320012). W obszarze Bagna Rozwarowskie, gęsi najczęściej spotykane są na polach w rejonie miejscowości Sibin, Kukułowo, Dramino i Rekowo. Liczebność populacji zatrzymującej się na odpoczynek w okresie migracji jesiennych i wiosennych oraz w okresie zimowania uzależniona jest między innymi od powierzchni pól na których wcześniej była uprawiana kukurydza. W latach 90-tych XX w. teren ostoi wykorzystywany był przez gęsi także jako noclegowisko (Guentzel, Ławicki 2012) co oznacza, że stan wody musiał tu osiągać znacznie wyższy poziom niż obecnie – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie użytkowanych pól i łąk dostępnych gatunkowi w okresie migracji i przebywania na zimowisku);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A041 Gęś białoczelna *Anser albifrons* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 170 – 3300 w okresie migracji część spośród 3 100 obserwowanych w 2011 r. ale nie oznaczonych gęsi (Kaliciuk i in. 2010, Guentzel, Ławicki 2012), 60 os. zimujących (Guentzel, Ławicki 2012). Występowanie gatunku w analizowanym obszarze jest znaczące z uwagi na liczną populację migrującą i zimującą, dla której tereny żerowiskowe położone w obszarze Bagna Rozwarowskie są równie ważne jak tereny noclegowiskowe w sąsiednich ostojach: Zalew Szczeciński PLB320009, Zalew Kamieński i Dziwna PLB320011 oraz Puszcza Goleniowska PLB320012; liczebność populacji zimującej osiąga od 0,3 do 4,2% liczebności populacji zimującej w kraju (Chodkiewicz i in. 2012), w zależności od panujących w danym roku warunków atmosferycznych, pokrywy śniegowej oraz stopnia zalodzenia akwenów. W obszarze Bagna Rozwarowskie, gęsi najczęściej spotykane są na polach w rejonie miejscowości Sibin, Kukułowo, Dramino i Rekowo. Liczebność populacji zatrzymującej się na odpoczynek w okresie migracji jesiennych i wiosennych oraz w okresie zimowania uzależniona jest między innymi od powierzchni pól na których wcześniej była uprawiana kukurydza. W latach 90-tych XX w. teren ostoi wykorzystywany był przez gęsi także jako noclegowisko (Guentzel, Ławicki 2012) co oznacza, że stan wody musiał tu osiągać znacznie wyższy poziom niż obecnie – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie użytkowanych pól i łąk dostępnych gatunkowi w okresie migracji i przebywania na zimowisku);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska).

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A043 Gęgawa *Anser anser* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 15 – 40 par lęgowych (Dylawski, 2014), co stanowi około 1,25% szacowanej liczebności krajowej populacji lęgowej (Chylarecki i Sikora 2007), 90 - 400 os. migrujących część spośród 3 100 obserwowanych ale nie oznaczonych gęsi (Guentzel, Ławicki 2012), ok. 80 os. zimujących (Guentzel, Ławicki 2012), co stanowi ok. 1,55% liczebności populacji zimującej (Chodkiewicz i in. 2012). Obszar Bagien Rozwarowskich ma duże znaczenie dla gęgawy zarówno w okresie lęgowym, migracji, jak i zimowania populacji skandynawskich (jest zapleczem żerowiskowym dla gęsi zatrzymujących się na odpoczynek w ujściowym odcinku Odry, nocujących na Zalewie Szczecińskim, Kamieńskim, na rzece Dziwna i Jeziorze

Ostrowo) – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie podmokłych nieużytków, łąk i pól, dostępnych gatunkowi w każdym okresie przebywania w obszarze);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A045 Bernikla białolica *Branta leucopsis* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 3 - 5 os. migrujących (Guentzel, Ławicki 2012), min. 77 os. zimujących (Guentzel, Ławicki 2012), co stanowi nawet 77% wykazywanej w literaturze populacji zimującej w Polsce (Chodkiewicz i in. 2012).

Liczebność ta uzależniona jest od panujących w danym roku warunków atmosferycznych, po-krywy śniegowej, stopnia zalodzenia akwenów w pobliżu, rodzaju upraw na polach. Nawet po uwzględnieniu możliwych fluktuacji liczebności w różnych latach, przeprowadzone obserwacje dowodzą, że obszar Bagien Rozwarowskich jest zapleczem żerowiskowym dla bernikli zatrzymujących się na odpoczynek w ujściowym odcinku Odry (nocujących na Zalewie Szczecińskim, Kamieńskim, na rzece Dziwna i Jeziorze Ostrowo). W obszarze Bagna Rozwarowskie, bernikle spotykane są na polach w rejonie miejscowości Sibin, Kukułowo, Dramino i Rekowo – ocena A.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie użytkowanych pól i łąk dostępnych gatunkowi w okresie migracji i przebywania na zimowisku);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A051 Krakwa *Anas strepera* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 14 - 20 par lęgowych (Guentzel, Ławicki 2011), co stanowi około 1% szacowanej liczebności populacji krajowej (Sikora i in. 2007), 30 - 50 os. migrujących (Guentzel, Ławicki 2012). Przekroczenie progu liczebności kwalifikującego do uznania za przedmiot ochrony dowodzi, że krakwa występuje w obszarze Bagien Rozwarowskich w ponadprzeciętnie wysokim zagęszczeniu - ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozlewiska rzek i kanałów, rozległe przestrzenie podmokłych nieużytków sąsiadujących z otwartymi wodami, obfitość zarośniętych ekotonów przy ekosystemach wodnych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A052 Cyraneczka *Anas crecca* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 8 - 10 par lęgowych (Dylawski 2014), co stanowi około 0,8% szacowanej liczebności populacji krajowej (Sikora i in. 2007) i jest odzwierciedleniem wyjątkowo wysokiego zagęszczenia w niewielkim powierzchniowo obszarze Bagien Rozwarowskich; 20 - 170 os. migrujących (Guentzel, Ławicki 2012) – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (obficie zarośnięte brzozy rzek, kanałów i różnorodnych zbiorników wodnych, rozległe przestrzenie podmokłych nieużytków sąsiadujących z otwartymi wodami);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A055 Cyranka *Anas querquedula* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 11 - 20 par lęgowych (Guentzel, Ławicki 2011), co stanowi około 1% szacowanej liczebności populacji krajowej (Sikora i in. 2007), min. 16 os. migrujących (Guentzel, Ławicki 2012). W obszarze Bagien Rozwarowskich, cyranka znajduje warunki do gnieźdzenia się w ponadprzeciętnym zagęszczeniu – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozlewiska rzek i kanałów, rozległe przestrzenie podmokłych nieużytków sąsiadujących z otwartymi wodami, obfitość zarośniętych ekotonów przy ekosystemach wodnych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A068 Bielaczek *Mergellus albellus*

Populacja: 2 – 40 osobników migrujących (Guentzel, Ławicki 2012). Dotychczas prowadzone obserwacje nie wykazały aby obszar Bagien Rozwarowskich miał istotne znaczenie dla populacji migrującej i zimującej w naszym kraju – ocena D.

A072 Trzmielojad *Pernis apivorus*

Populacja: 1 p (Kaliciuk i in. 2010, Dylawski i in. 2012, Dylawski 2014), co stanowi zaledwie 0,03% populacji krajowej (Neubauer 2011), a analizowany obszar nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A073 Kania czarna *Milvus migrans*

Populacja: 1 p (Kaliciuk i in. 2010, Dylawski i in. 2012, Dylawski 2014, Domian 2014), co stanowi zaledwie 0,2% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Neubauer 2011). Ze względu na niewielki udział lasów w granicach ostoi, kania czarna nie osiąga szczególnie wysokiego zagęszczenia, a analizowany obszar nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A074 Kania ruda *Milvus milvus*

Populacja: 1 - 2 p (Kaliciuk i in. 2010, Guentzel, Ławicki 2011, Dylawski i in. 2012, Dylawski 2014, Domian 2014), co stanowi zaledwie 0,2% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Neubauer 2011). Ze względu na niewielki udział lasów w granicach ostoi, kania ruda nie osiąga szczególnie wysokiego zagęszczenia, a analizowany obszar nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A075 Bielik *Haliaeetus albicilla* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: na terenie Bagien Rozwarowskich regularnie notowane są dwie pary lęgowe (Kaliciuk 2010, Domian 2014). W przeszłości znane było gniazdo w kompleksie leśnym w południowej części obszaru, jednak obecnie nie udało się go odnaleźć. Przypuszczalnie na obszarze Bagien Rozwarowskich nakładają się na siebie granice rewirów dwóch par lęgowych. Ustalenie rzeczywistego udziału populacji lokalnej w populacji krajowej nie jest możliwe z uwagi na brak jednoznacznych danych o zasobach populacyjnych w kraju, różniących się bardzo w zależności od autora: 600-670 par (Sikora 2007), 700-800 (Wilk 2010), 800 - 900 (Sikora i in. 2012) lub 1 300 - 1 700 p (Neubauer 2011). Bielik jeszcze licznie obserwowany jest w okresie migracji i w okresie zimowym, zwłaszcza przy wysokich stanach wód na mokradłach, gdy zwiększa się liczebność ptactwa wodnego, stanowiącego podstawowy składnik jego diety. Bagna Rozwarowskie są zapleczem żerowiskowym dla bielików gnieźdzących się w sąsiednich obszarach, w każdej porze roku, a zwłaszcza w okresie dyspersji polęgowej. W okresie migracji i zimowania jednocześnie obserwowano nawet 6 bielików (Kaliciuk i in. 2010), co stanowi około 1,9% liczebności populacji zimującej w kraju (Chodkiewicz i in. 2012). O uznaniu bielika za przedmiot ochrony zdecydował również fakt, iż jest on gatunkiem zagrożonym globalnie (SPEC 1), a gwałtownie narastające zagrożenia stawiają pod znakiem zapytania dalszy rozwój populacji (Domian 2014) - ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (cały obszar, a zwłaszcza siedliska wodne, wodnoblotne i ekosystemy łąkowe oraz polne, będące miejscem regularnego przebywania dużych ilości ptactwa wodnoblotnego stanowi doskonałe zaplecze żerowiskowe dla bielików dorosłych i młodocianych z sąsiednich obszarów oraz osobników zalatujących tu na okres zimowania z dalej położonych terenów); możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 6 – 10 par lęgowych (Dylawski 2014), a w przeszłości nawet do 20 par lęgowych (Czeraszewicz, Kalisiński 1994, Kaliciuk i in. 2010). Ustalenie rzeczywistego udziału populacji lokalnej w populacji krajowej nie jest możliwe z uwagi na brak jednoznacznych danych o zasobach populacyjnych w kraju, różniących się bardzo w zależności od autora: 6 800 – 8 000 par (Sikora 2007), 4 300 – 7 700 par (Kuczyński, Chylarecki 2012) lub 7 600 – 7 700 par (Neubauer 2011). Pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, błotniaka

stawowego postanowiono uznać za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie, wielokrotnie przekraczające średnie w kraju zagęszczenie - około 14 par/100 km², przy średniej krajowej 2,0 – 2,2 pary/100 km² (Zawadzka i in. 2013) oraz wyraźny spadek liczebności gatunku w obszarze w stosunku do okresu obejmującego koniec XX w. i początek obecnego wieku, świadczący o niekorzystnych presjach działających na gatunek – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie silnie uwodnionych wysokich szuwarów w dolinie Grzybnicy i Wołčenicy oraz pozostałości takich siedlisk w zachodniej części obszaru są optymalnymi siedliskami lęgowymi dla gatunku; ponad 60% powierzchni obszaru stanowią łąki wilgotne i świeże oraz grunty orne, które są zapleczem żerowiskowym w okresie największego zapotrzebowania na pokarm, t.j. w okresie wychowu młodych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A082 Błotniak zbożowy *Circus cyaneus*

Populacja: jeszcze w latach 1985-1987 w obszarze gnieździły się 1-2 pary (Ławicki i in. 2008), a w 1984 r. 1 para (Czeraszkiewicz, Kalisiński 1994). Obecnie, gatunek widywany jest już tylko jako przelotny (Dylawski 2014) – ocena D.

A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 2 – 5 par lęgowych (Kaliciuk i in. 2010, Guentzel, Ławicki 2011, Dylawski 2014). Pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, błotniaka łąkowego proponuje się uznać za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie, przekraczające przeciętne w kraju zagęszczenie (powyżej 11 par/100km²) i bardzo silny ujemny trend liczebności gatunku w kraju, osiągający już 11% populacji lęgowej rocznie (Chodkiewicz i in. 2013), związany z narastającymi zagrożeniami. Znaczenie wysokiego zagęszczenia na Bagnach Rozwarowskich jest tym istotniejsze, że w północno- zachodniej Polsce z reguły obserwuje się wyraźnie mniejsze zagęszczenie populacji lęgowej tego ptaka w porównaniu ze wschodnimi rejonami kraju – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie mozaikowatych terenów otwartych, na które składają się ekosystemy wodne, bagienne, łąkowe i polne, zajmujących blisko 70% powierzchni obszaru, są optymalnymi siedliskami lęgowymi i żerowiskowymi dla gatunku);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

Populacja: 1 – 2 p (Kaliciuk i in. 2010, Domian 2014), co stanowi zaledwie 0,1% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski. Ze względu na niewielki udział lasów w granicach ostoi, orlik krzykliwy nie osiąga szczególnie wysokiego zagęszczenia a liczebność na poziomie 1-2 par przy wysoko rozwiniętym terytorializmie należy uznać za optymalną – ocena D.

A103 Sokół wędrowny *Falco peregrinus*

Populacja: 1 – 2 zalatujące lub przelotne osobniki (Dylawski 2014). Brak dowodu na gniazdowanie gatunku i jednocześnie brak przesłanek do zakwalifikowania sokoła wędrownego jako przedmiot ochrony – ocena D.

A119 Kropiatka Porzana *porzana* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: skoncentrowana jest w bagiennym obszarze rzeki Grzybnica i Wołčenica i liczy 45 - 66 p (Guentzel, Ławicki 2011, Dylawski 2014), co stanowi ponad 2% liczebności populacji krajowej (Sikora 2007) i co oznacza, że gatunek ten w niewielkim obszarze Bagien Rozwarowskich osiąga bardzo wysokie zagęszczenia powyżej 12 samców na km² (Marchowski 2013). Populacja – ocena B.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie podmokłych łąk, turzycowisk i innych szuwarów stanowiących optymalne siedliska kropiatki zajmują w obszarze powierzchni 11,4 km²);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych

elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu)

A120 Zielonka *Porzana parva*

Populacja: 5 – 7 m (Dylawski 2014), co stanowi około 0,58% szacowanej liczebności krajowej gatunku przy uwzględnieniu najniższej wartości przedziału liczebności (Sikora 2007), co oznacza, że gatunek ten w niewielkim obszarze osiąga ponad przeciętne zagęszczenia w stosunku do innych rejonów kraju. Jest to efektem koncentracji w obszarze Bagien Rozwarowskich siedlisk mokradłowych, które w warunkach odpowiedniego użytkowania stanowią optymalne dla tego gatunku siedliska – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe przestrzenie podmokłych łąk, turzycowisk i innych szuwarów stanowiących optymalne siedliska zielonki zajmują w obszarze powierzchnię ponad 11 km²);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A122 Derkacz *Crex crex*

Populacja: 10 – 15 m (Guentzel, Ławicki 2011), 15 – 35 m (Dylawski, 2014), co stanowi zaledwie 0,2% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski). Brak dodatkowych uzasadnień do nadania oceny populacji wyższej niż D.

A127 Żuraw *Grus grus* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 15 – 20 par lęgowych (Dylawski, 2014), 80 - 850 osobników migrujących (Kaliciuk i in. 2010, Dylawski, 2014), 140 os. na noclegowisku (Guentzel, Ławicki 2011). Pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności (populacja gatunku w obszarze stanowi 0,2% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski), żurawia uznano za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie zagęszczenie populacji lęgowej, wynoszące w zależności od roku 35 – 47 par/100 km², przy przeciętnym zagęszczeniu w kraju 4,5-4,8 par na 100km² i przeciętnym zagęszczeniu na Pomorzu wynoszącym około 11 par /100 km² (Mirowska-Ibrón 2011). O uznaniu żurawia za przedmiot ochrony zdecydowało także istotne znaczenie obszaru dla populacji migrującej (w obszarze zatrzymuje się na odpoczynek od 80 do 850 przelotnych żurawi i obserwowane tu noclegowiska nawet 140 osobników – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (rozległe tereny podmokłe o zróżnicowanym charakterze, torfowiska w dolinie rzecznej i bagienne, trudno dostępne lasy bagienne i łągi);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A140 Siewka złota *Pluvialis apricaria*

Populacja: 15 – 35 osobników obserwowanych tylko w okresie migracji (Guentzel, Ławicki 2012, Dylawski 2014). Niewielka liczebność osobników obserwowanych na obszarze Bagien Rozwarowskich tylko w okresie migracji, brak dowodów lęgowości sprawia, że brak uzasadnień do oceny populacji wyższej niż D.

A151 Batalion *Philomachus pugnax*

Populacja: 5 – 30 osobników obserwowanych tylko w okresie migracji (Guentzel, Ławicki 2012, Dylawski 2014). Niewielka liczebność osobników obserwowanych na obszarze Bagien Rozwarowskich tylko w okresie migracji, brak dowodów lęgowości sprawia, że brak uzasadnień do oceny populacji wyższej niż D.

A153 Kszyk *Gallinago gallinago* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 65 – 70 par w okresie lęgowym (Guentzel, Ławicki 2011), min. 40 osobników migrujących (Guentzel, Ławicki 2012). Liczebność kszyka w obszarze Bagien Rozwarowskich osiąga 0,47% szacowanej liczebności krajowej gatunku (Sikora i in. 2007), jednak po uwzględnieniu niewielkiej powierzchni obszaru Natura 2000, oznacza to, że kszyk występuje w obszarze Bagien Rozwarowskich w ponadprzeciętnym zagęszczeniu, kwalifikującym go do uznania za przedmiot ochrony ze względów ornitologicznych – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku: rozległe przestrzenie podmokłych łąk kośnych, turzycowisk i innych szuwarów, zapuszczone pastwiska z wyższymi kępami, torfowiska śródlęśne, obrzeża zbiorników wodnych i cieków, olsy);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A154 Dubelt *Gallinago media* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 2 – 6 tokujących samców, jednak brak dowodów na gniazdowanie (Dylawski i in. 2012).

Liczebność tokujących dubeltów w obszarze oscyluje wokół 2% wykazywanej w krajowym monitoringu liczebności tokujących samców w Polsce, co oznacza, że gatunek ten w niewielkim obszarze Bagien Rozwarowskich osiąga ponadprzeciętne zagęszczenia w stosunku do innych rejonów kraju; dodatkowym uzasadnieniem jest status gatunku globalnie zagrożonego (SPEC1) oraz bardzo silny trend spadkowy liczebności gatunku w kraju, wykazywany w literaturze jako 10% populacji rocznie (Chodkiewicz i in. 2013). W tej sytuacji konieczne jest podejmowanie zintensyfikowanych działań na każdym obszarze, który potencjalnie może stanowić miejsce lęgów gatunku – ocena B.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku: rozległe, płaskie tereny otwarte urozmaicone nieznacznymi wyniesieniami, wilgotne, okresowo zalewane lub trwale zabagnione ekstensywnie użytkowane łąki i turzycowiska ale także obszary suchszych łąk kośnych i pastwisk z niską roślinnością);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena A - populacja (prawie) izolowana (MDU 2013:

<http://www.monitoringptakow.gios.gov.pl/dubelt>)

A166 Łęczak *Tringa glareola*

Populacja: 20 – 70 osobników migrujących (Guentzel, Ławicki 2012). Gatunek nie gnieździ się w obszarze Bagien Rozwarowskich a liczebność populacji migrującej nie osiąga wartości, która kwalifikowałaby ten gatunek do uznania za przedmiot ochrony. Brak uzasadnienia do oceny wyższej niż D.

A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*

Populacja: 5 – 8 par lęgowych (Dylawski 2014), co stanowi zaledwie 0,15% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Sikora i in. 2007), ok. 16 osobników obserwowanych w okresie migracji wiosennej (Guentzel, Ławicki 2011). Brak uzasadnienia do oceny wyższej niż D.

A224 Lelek *Caprimulgus europaeus*

Populacja: 1 - 2 par lęgowych (Dylawski 2014), co stanowi zaledwie 0,05% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Sikora i in. 2007). Brak uzasadnienia do oceny wyższej niż ocena D.

A229 Zimorodek *Alcedo atthis*: ocena ogólna C, w tym:

Populacja: w latach 1995 – 2003 gnieździło się tu do 5 par zimorodków. Inwentaryzacja przeprowadzona w 2011 roku wykazała obecność 2 – 3 par lęgowych (Guentzel, Ławicki 2011). Taka sama liczebność jest podawana przez Dylawskiego (i in. 2012), jednak te ostatnie dane odnoszą się wyłącznie do centralnej części obszaru Bagien Rozwarowskich. Liczebność zimorodka w obszarze osiąga 0,12% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (2 500 wg Sikory 2007, który podaje wartość za Kucharskim 2004). Niewątpliwie wpływ na taki niewielki udział ma niewielka powierzchnia ostoi. Zauważyć jednak należy, że liczebność gatunku w kraju z 2004 r., przyjęta jako punkt odniesienia może być już dalece nieaktualna. Brak jest bowiem danych o obecnej liczebności, natomiast badania monitoringowe prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w oparciu o powierzchnie próbne wykazują bardzo silny spadek liczebności zimorodka sięgający 15% rocznie (Chodkiewicz i in. 2013). W tej sytuacji może się okazać, że liczebność populacji krajowej oscyluje w okolicach 1000 albo jeszcze mniej par lęgowych. Uwzględniając powyższe, jak również obserwowane powszechnie w kraju narastanie zagrożeń związanych z niszczeniem siedlisk lęgowych zimorodka oraz pogarszaniem stanu wód w czystych dotychczas rzekach, postanowiono uznać go za przedmiot ochrony w obszarze. Dodatkowym argumentem przemawiającym za takim podejściem jest konieczność podjęcia natychmiastowych działań ratunkowych we wszystkich ostojach, gdzie

zimorodek występuje i zahamowanie gwałtownego spadku liczebności. Wobec specyficznych zagrożeń powstrzymanie spadku liczebności nie będzie możliwe bez aktywniejszej niż dotychczas ochrony gatunku, a zwłaszcza ochrony jego siedlisk – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku: zalesione odcinki cieków i zbiorników wodnych ze stromymi skarpami oraz wyłączone z użytkowania gospodarczego fragmenty lasów w pobliżu cieków wodnych, co stwarza możliwości wykorzystywania karp wywrotów jako siedlisk lęgowych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A236 Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*

Populacja: 12 – 15 par lęgowych (Domian 2014), co stanowi zaledwie 0,03% populacji krajowej (Sikora i in. 2007), a analizowany obszar nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*

Populacja: 6 – 10 par (Guentzel, Ławicki 2011, Dylawerski 2014), co stanowi 0,2% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Sikora i in. 2007). Obszar Bagien Rozwarowskich nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A246 Lerka *Lullula arborea*

Populacja: 7 – 15 par (Dylawerski 2014), co stanowi 0,01% populacji krajowej (Sikora i in. 2007), a według najnowszych szacunków opartych o badania prowadzone w ramach PMŚ: 0,008% przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Kuczyński, Chylarecki 2012). Obszar Bagien Rozwarowskich nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A272 Podróżniczek *Luscinia svecica* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 10 – 15 par lęgowych (Dylawerski 2014), co stanowi ponad 1% liczebności populacji krajowej (Sikora i in. 2007), co oznacza, że gatunek ten w niewielkim obszarze Bagien Rozwarowskich osiąga ponadprzeciętne zagęszczenia w stosunku do innych rejonów kraju – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku obejmujące zarastające krzewami strefy ekotonowe terenów bagiennych, cieków i zbiorników wodnych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A292 Brzęczka *Locustella luscinioides* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 70 – 90 par (Guentzel, Ławicki 2011), co stanowi około 0,9% szacowanej liczebności krajowej gatunku przy uwzględnieniu najniższej liczebności (Sikora i in. 2007).

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku obejmujące płyty silnie uwodnionych szuwarów trzcinowych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A294 Wodniczka *Acrocephalus paludicola* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja: 6 – 37 śpiewających samców (Marchowski i in. 2012, Dylawerski i in. 2012). Liczebność wodniczki w obszarze zawiera się w przedziale od 0,37 do 1,15% szacowanej liczebności krajowej gatunku (3 200 – 3 800 śs), przy uwzględnieniu najniższej liczebności (Lachmann, Tanneberger 2012), jednak

obszar Bagien Rozwarowskich jest najważniejszą ostoją izolowanej populacji pomorskiej, stanowiącej odrębną linię genetyczną od innych populacji tego gatunku, w tym, odrębną linię genetyczną od populacji zasiedlającej wschodnią część Polski. Liczebność tej odrębnej populacji pomorskiej oceniana była na 143 śpiewające samce w 2005 r. (z czego na terenie Polski stwierdzono 129 śś, a na terenie Niemiec zaledwie 14 śś - Zadrąg i in.) i 122 samce w 2009 r. Według danych z 2012 r. liczebność populacji pomorskiej oceniono już tylko na 21 - 33 śś (OTOP 2013). Z uwagi na odrębność genetyczną tej populacji uznano za zasadne odnoszenie porównawcze liczebności wodniczki na Bagnach Rozwarowskich do całkowitej liczebności populacji pomorskiej, a nie do populacji krajowej (Tanneberger 2014). W tym porównaniu liczebność populacji łęgowej na Bagnach Rozwarowskich zdecydowanie przekracza próg liczebności 15% kwalifikujący do oceny A.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku obejmujące rozległe torfowiska niskie z turzycami średniej wysokości, z obfitą warstwą mszystą oraz kilkucentymetrowym poziomem wody między kępami turzyc);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska).

Izolacja: ocena A (populacja izolowana).

A307 Jarzębka *Sylvia nisoria*

Populacja: 15 - 22 par łęgowych (Dylawski 2014), co stanowi 0,1% populacji krajowej (Sikora i in. 2007).

Obszar Bagien Rozwarowskich nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A320 Mucholówka mała *Ficedula parva*

Populacja: 5 - 12 par łęgowych (Guentzel, Ławicki 2011, Dylawski 2014), co stanowi zaledwie 0,06% populacji krajowej mucholówki małej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (Sikora i in. 2007).

Obszar Bagien Rozwarowskich nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

A323 Wąsatka *Panurus biarmicus* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja: 14 – 20 par łęgowych (Guentzel, Ławicki 2011), co stanowi ponad 1% liczebności populacji krajowej (Sikora i in. 2007) i oznacza, że gatunek ten w niewielkim obszarze Bagien Rozwarowskich osiąga ponadprzeciętne zagęszczenia w stosunku do innych rejonów kraju – ocena C.

Stan zachowania: ocena B, w tym:

stopień zachowania siedliska: II - elementy dobrze zachowane (w obszarze znajdują się optymalne siedliska gatunku obejmujące płyty silnie uwodnionych szuwarów trzcinowych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych);

możliwość odtworzenia: nie oceniano – brak wymogu oceny przy dobrze zachowanych kluczowych elementach siedliska.

Izolacja: ocena C (populacja nie jest izolowana i występuje w obrębie zwartego zasięgu).

A338 Gąsiorek *Lanius collurio*

Populacja: 30 - 35 par łęgowych (Dylawski 2014), co stanowi zaledwie 0,006% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski z 2012 r. (MPPL, Sikora i in. 2012). Obszar Bagien

Rozwarowskich nie wyróżnia się cechami stwarzającymi szczególnie istotne, wykraczające ponad przeciętne warunki dla tego gatunku – ocena D.

Ponadto, w obszarze zinwentaryzowano dotychczas obecność 14 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i 5 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
	Zagrożenia i presje	Zanieczyszczenie (opcjonalnie)	Wewnętrzne

Poziom	[kod]	[kod]	zewnątrzne [i o b]
M	A04.03		b
H	B01		i
M	F02.03		i
M	F03.01		i
H	A03.01		i
H	C03.03		b
H	J02.05		b
H	J03.01		i
M	A02.03		b
M	A03.03		b
L	B02.02		i
L	C01.03		i
M	C02		b
M	C03.02		b
L	D01.02		b
M	D02.01.01		b
M	E01.03		i
L	F05.04		i
L	G01		b
M	G05.07		i
M	G05.11		b
M	H01		b
M	I01		b
M	J02.06		o

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnątrzne [i o b]
H	A03.02		b
M	A04.02		b
H	A06.01.02		b
H	F03.02		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0

Prywatna	0
Nieznana	100
Suma	100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Chodkiewicz T., Neubauer G., Meissner W., Sikora A., Chylarecki P., Woźniak B., Bzoma S., Brewka B., Rubacha S., Kus K., Rohde Z., Cenian Z., Wieloch M., Zielińska M., Zieliński P., Kajtoch Ł., Szałański P., Betleja J. 2012. Monitoring populacji ptaków Polski w latach 2010–2012. Biuletyn Monitoringu Przyrody 9. Chodkiewicz T., Neubauer G., Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Ostasiewicz M., Wylegała P., Ławicki Ł., Smyk B., Betleja J., Gaszewski K., Górski A., Grygoruk G., Kajtoch Ł., Kata K., Krogulec J., Lenkiewicz W., Marczakiewicz P., Nowak D., Pietrasz K., Rohde Z., Rubacha S., Stachyra P., Świętochowski P., Tumiel T., Urban M., Wieloch M., Woźniak B., Zielińska M., Zieliński P. 2013. Monitoring populacji ptaków Polski w latach 2012–2013. Biuletyn Monitoringu Przyrody 11. Chylarecki P., Rohde Z., Sikora A., Cenian Z. 2008. Monitoring ptaków w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Faza I. Etap IV. Zadanie IX. Raport dla KE. Materiały do raportu do Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Ptasiej w Polsce w latach 2006-2008 w części dotyczącej monitoringu. Wersja ostateczna. Załącznik 6 do sprawozdania z realizacji Etapu IV. Warszawa. Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. GIOŚ. Warszawa. Ciaciura M., Stępień E. 1998. O ochronę stanowisk woskownicy europejskiej *Myrica gale* na Bagnach Rozwarowskich. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, 54, 4: 14-20. Ciaciura M., Stępień E. 2002. Rzadkie, chronione i zagrożone gatunki roślin naczyniowych projektowanego rezerwatu "Bagno Rozwarowo". *Przegląd Przyrodniczy*, 13, 1-2: 17-24. Czeraszewicz R., Kalisiński M. 1994. Bagna Rozwarowskie. W: Gromadzki M., Dyrz A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. Ostoje ptaków w Polsce. OTOP. Gdańsk: 34-36. Domian G. 2014. Raport z uzupełniających prac terenowych wykonanych dla potrzeb planu zadań ochronnych dla obszaru Bagna Rozwarowskie (maszynopis). RDOŚ Szczecin. Dylawerska J., K. 2007. Waloryzacja przyrodnicza gminy kamień Pomorski. Operat szczegółowy w za-kresie flory i roślinności. Biuro Konserwacji Przyrody Szczecin. Dylawerski M. 2010. Aquatic Warbler conservation In the Rozwarowo Peatland. <http://www.otop.org.pl/bindata/documents/DOC001bf9938589291a58826ec776d3d099.pdf> Dylawerski M. 2014. Informacje przyrodnicze - gatunki (maszynopis). Dylawerski M., Lachmann L., Błaszowska B. 2012. Plan zarządzania i ochrony dla obszaru ROZWAROWO w ramach projektu „Ochrona wodniczki w Polsce i w Niemczech” (nr proj. LIFE05 NAT/PL/000101) finansowanego z funduszu UE LIFE-Nature. OTOP. RDOŚ Szczecin (maszynopis). Friedrich S., Jasnowska J. 2003. Próba rozwiązania problemu ochrony gatunkowej roślin na prywatnych użytkach rolniczych na przykładzie Bagien Rozwarowskich (Pomorze Zachodnie). *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 59 (2): 99-104. Friedrich S., Jasnowska J., Jurzyk S. 2003. Woskownica europejska *Myrica gale* na Pomorzu ze szcze-gólnym uwzględnieniem Bagien Rozwarowskich. Podsumowanie i wnioski z trzyletnich badań nad roz-wojem populacji woskownicy w warunkach antropopresji. BKP w Szczecinie, mscr. GIOŚ. 2009. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjal-nych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki monitoringu siedliska 1330 Nadmorskie słone łąki, pastwiska i szuwały (Glauco-Puccinellietalia część – zbiorowiska nadmorskie). http://www.gios.gov.pl/siedliska/pdf/wyniki_monitoringu_siedlisk_2009_1330.pdf Guentzel S., Ławicki Ł. 2011. Inwentaryzacja ornitologiczna Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 PLB320001 Bagna Rozwarowskie. ECO-EXPERT Sp. j. GDOŚ (maszynopis). Guentzel S., Ławicki Ł. 2012. Inwentaryzacja ornitologiczna w okresie migracji i zimowania dla 16 Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000: Delta Świny PLB320002, Zalew Szczeciński PLB320009, Bagna Rozwarowskie PLB320001, Zatoka Pucka PLB 220005, Zalew Wiśłany PLB280010, Ujście Wisły PLB220004, Dolina Dolnej Wisły PLB040003, Bagienna Dolina Narwi PLB200001, Dolina Dolnej Narwi PLB140014, Bagienna Dolina Drwęcy PLB040002, Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005, Ostoja Nadgoplańska PLB040004, Zbiornik Mietkowski PLB020004, Grądy Odrzański PLB020002, Dolina Nidy PLB260001, Dolina Środkowego Bugu PLB06003. ECO-EXPERT Sp. j. GDOŚ (maszynopis). Guziak R., Jakubiec Z. 2006. Bocian biały w Polsce w roku 2004. W: Guziak R., Jakubiec Z. (red.). Bocian biały *Ciconia ciconia* (L.) w Polsce w roku 2004. Wyniki VI Międzynarodowego Spisu Bociana Białego. PTPP „pro Natura”. Wrocław. Jakuczun B., Zyska P. 1997. Waloryzacja przyrodnicza gminy Wolin. Biuro Konserwacji Przyrody. Szczecin. Jankowski W., Świerkosz K. (red.). 1995. Korytarz ekologiczny doliny Odry. Stan - Funkcjonowanie - Zagrożenia. Fundacja IUCN Poland. Warszawa. Jasnowski M. 1961. Zarośla woskownicy europejskiej (*Myrica gale*) w basenie torfowym nad zalewem Szczecińskim. *Przyr. Pol. Zach.* 5 (1-4):9-23. Jasnowski M. 1962. Budowa i roślinność torfowisk Pomorza Zachodniego. Szczecińskie Towarzystwo Naukowe. Szczecin. Jurzyk S. 2004a. Wpływ warunków

siedliskowych na strukturę populacji woskownicy europejskiej *Myrica gale* L. i jej ochrona na Pomorzu Zachodnim. PhD Thesis. AR, Szczecin (msc). Jurzyk S. 2004b. Protection of *Myrica gale* L. brushwood on a peatbog under agricultural management. The Future of Polish Mires, 2004: 263-270. Jurzyk S., Wróbel M. 2003. Co-occurrence of two species *Molinia caerulea* L. and "red-list" species *Carex pulicaris* L. in Western Pomerania (Poland). Pol. J. Ecol. 51(3): 363-367. Jurzyk S., Wróbel M., Klera M. 2009. Operat botaniczny do Planów Zarządzania siedliskami wodniczki *Acrocephalus paludicola* dla lokalizacji Rozwarowo. Ekoflora. Szczecin 2009.mscr. Jurzyk S. Dane niepublikowane. Kaliciuk J., Dylawski M., Wysocki D., Czeraszewicz R., Kalisiński M. 2010. Bagna Rozwarowskie. W: Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce: 106-107. OTOP, Marki. Kaliciuk J., Staszewski A. (red). 1997. Ostoje ptaków polskiej części Zalewu Szczecińskiego. ZTP. Szczecin. Kaliciuk J., Staszewski A., Śmietana P., Wysocki D. 2006. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Kamień Pomorski – operat w zakresie fauny. Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. Krogulec J., Kloskowski J. 1997. Występowanie, liczebność i wybiórczość siedliskowa wodniczki *Acrocephalus paludicola* w Polsce w 1997 roku. Lublin & Gdańsk: OTOP. Krupiński D. 2014. Inwentaryzacja błotniaka łąkowego w ostojach Natura 2000. Raport roczny. <http://www.pygargus.pl/article/raport-z-realizacji-inwentaryzacji-blotniaka-lakowego-na-obszarach-natura-2000-w> Kuczyński L., Chylarecki P. 2012. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. GIOŚ, Warszawa. Kupis J. 2003. Zmiany w ugrupowaniu ptaków ekosystemu łąki turzycowej po wznowieniu użytkowania rolniczego. Woda – Środowisko – Obszary Wiejskie. T. 3, z. 1 (7): 129-137. IMiUZ w Falentach. Ławicki Ł., Guentzel S., Jasiński M., Kajzer Z., Sołowiej M., Staszewski A. 2008. Występowanie błotniaka zbożowego *Circus cyaneus* na Pomorzu Zachodnim w latach 1990-2007. Notatki Ornitologiczne 2008, 49: 226-234. Marchowski D. 2012. Bagna Rozwarowskie PLB320001, w: Ławicki Ł., Guentzel S. 2012. Ostoje Ptaków w Polsce. Inwentaryzacja gatunków niełgowych w sezonie 2011/2012. ECO-EXPERT. Szczecin. Marchowski D., Ławicki Ł., Guentzel S. 2012. Ptaki lęgowe Bagien Rozwarowskich. W: Ptaki Pomorza 3. ZTP. Szczecin: 49-59. Marchowski D. 2013. Wysoka liczebność kropiatki Porzana porzana na Bagnach Rozwarowskich w 2011 roku – uwagi na temat metodyki liczeń. Ornithologia 2013, 54: 208-212. Matuszkiewicz J., M. 2008. Regionalizacja geobotaniczna Polski, IGI PAN. Warszawa. Mirowska-Ibron I. 2011. Program ochrony żurawia *Grus grus* w Polsce. Krajowa strategia zarządzania populacją żurawia. SGGW Warszawa. http://smz.waw.pl/files-gatunki/program_ochrony_zurawia_PROJEKT_28_11_2011.pdf Neubauer G., Sikora A., Chodkiewicz T., Cenian Z., Chylarecki P., Archita B., Betleja J., Rohde Z., Wieloch M., Woźniak B., Zieliński P., Zielińska M. 2011. Monitoring populacji ptaków Polski w latach 2008–2009. Biul. Monitor. Przyr. 8. OTOP 2013. Polski Krajowy Plan Ochrony Wodniczki *Acrocephalus paludicola* (projekt). Polska. http://www.otop.org.pl/uploads/media/wodniczka/krajowy_plan_ochrony_wodniczki_%28projekt_wer.2013-05-31 .OTOP. 2013. Podsumowanie liczeń wodniczki na Pomorzu Zachodnim. <http://www.otop.org.pl/obserwacje/wodniczka/wersja-polska/aktualnosci/2013/07/20/538-podsumowanie-liczen-w> Pakuła M., Kniola T. 2013. Oddziaływanie linii elektroenergetycznych na ornitofaunę oraz metody jego oceny. W: Przegląd Przyrodniczy. T. XXIV, z. 3: 61-107. Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Międzyzdroje na lata 2006 – 2015. Sikora A., Chylarecki P., Kuczyński L., Neubauer G., Chodkiewicz T., Woźniak B. 2012. Monitoring ptaków w tym monitoring obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Faza III, lata 2010-2012. Etap VII. Zadanie 14. Opracowanie końcowej wersji raportu dla KE z wdrażania Dyrektywy Ptasiej w zakresie monitoringu. Marki. Sikora A., Ławicki Ł., Kajzer Z., Antczak J., Kotlarz B. 2013. Rzadkie ptaki lęgowe na Pomorzu w latach 2000-2012. Ptaki Pomorza 4: 5-81. Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.) 2007. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań. Sołowiej M. 2006. Bocian biały w województwie zachodniopomorskim w roku 2004. W: Guziak R., Jakubiec Z. (red.) 2006. Bocian biały *Ciconia ciconia* (L.) w Polsce w roku 2004. Wyniki VI Międzynarodowego Spisu Bociana Białego PTTP „pro Natura”. Wrocław. Spieczyński D. i in. 2010. Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego. RDOŚ Szczecin. Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce na lata 2006-2013 wraz z planem działań i kalkulacją kosztów. Instytut Ochrony Przyrody i Ministerstwo Środowiska. Wydawnictwo Naukowe Gabriel Borowski. 2008. Tanneberger F. 2014. Wniosek o zweryfikowanie oceny populacji wodniczki w obszarze. RDOŚ Szczecin. Tanneberger F., Tegetmeyer C., Dylawski M., Flade M. 2009. Commercially cut reed as a new and sustainable habitat for the globally threatened Aquatic Warbler. Biodivers Conserv (2009) 18:1475–1489. Tegetmeyer C. 2006. Landschaftsökologische Charakterisierung Habitaten des Seggenrohrsängers (*Acrocephalus paludicola*) im Rozwarowo-Moor/Nordwestpolen. Diplomarbeit im Studiengang Landschaftsökologie und Naturschutz. Ernst-Moritz-Arndt Universität Greiswald, Institut für Botanik und Landschaftsökologie. Tobolka M., Sparks T.H., Tryjanowski P. 2012. Does the White Stork *Ciconia ciconia* reflect farmland bird diversity? Ornithologia Fennica. Vol.8 (3): 222-228. Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i

zmiany. PTPP „proNatura”. Wrocław. Waloryzacja przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego. 2010. Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie. Wróbel M., Jurzyk S. 2004. Habitat conditions of *Carex pulicaris* L. in the Rozwarowo Wetlands (West-ern Pomerania). Wuczyński A. 2009. Wpływ farm wiatrowych na ptaki. Rodzaje oddziaływań, ich znaczenie dla populacji ptasich i praktyka badań w Polsce. Notatki Ornitologiczne, 50:206-227. Zadrąg M., Szałański P., Lachmann L. Ochrona wodniczki w Polsce i w Niemczech. Osiągnięcia projektu LIFE Wodniczka. OTOP. Zawadzka D. Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa.

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
Adres:	Polska Juliusza Słowackiego 2 71-434 Szczecin
Adres e-mail:	sekretariat@szczecin.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB320001

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--